

नेपाल सरकार

सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

सिंहदरवार, काठमाडौं

(वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा)

फोन { ४२००५०५
४२००२९९
४२००३०६

फ्याक्स नं.: ४२००३२२

पत्र संख्या:- वातावरण ०७८।७९

चलानी नं.:- *Feb*

मिति: २०७८/११/०६

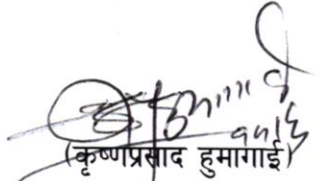
विषय:- सम्मानित सर्वोच्च अदालतको आदेश पालना गर्ने गराउने सम्बन्धमा।

- श्री जिल्ला समन्वय समिति, सबै।
- श्री महानगरपालिका, सबै।
- श्री उपमहानगरपालिका, सबै।
- श्री नगरपालिका, सबै।
- श्री गाउँपालिका, सबै।

वातावरण कानून समाज नेपालको अध्यक्ष तथा रिट निवेदक अधिवक्ता श्री पदम बहादुर श्रेष्ठले सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०७८।४।१७ मा ०७७-WO-१०९९ जारी अल्पकालीन अन्तरिम आदेशको परिपालना गरी पाउँ भनी मिति २०७८।१०।२० मा यस मन्त्रालयमा उक्त आदेशको छाँयाप्रति संलग्न गरी निवेदन दिनु भएकोमा उक्त आदेश दुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन, विक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ सँग सम्बन्धित रहेको देखिएकोले सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट जारी उक्त अल्पकालीन अन्तरिम आदेशको पालना गर्ने गराउने व्यवस्थाको लागि आदेश अनुसार अनुरोध छ।

बोधार्थ:

- श्री गृह मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाण्डौ:- आवश्यक समन्वयको लागि।
- श्री पदमबहादुर श्रेष्ठ, अधिवक्ता एवम् अध्यक्ष, वातावरण कानून समाज नेपाल।

(कृष्णप्रसाद हुमागाईं)
शाखा अधिकृत

सर्वोच्च अदालत, एक न्यायाधीशको इजलास
माननीय न्यायाधीश डा. श्री आनन्दमोहन भट्टराई
आदेश
०७७-WO-१०९९
मुद्दा:- उत्प्रेषण

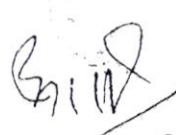

वातावरण कानून समाज नेपालको तर्फबाट र आफ्नो हकमा समेत अध्यक्ष निवेदक
पदमबहादुर श्रेष्ठसमेत -----१
विरुद्ध

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय, सिंहदरबार समेत -----१ विपक्षी

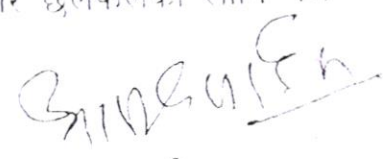
यसमा निवेदक तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान् बरिष्ठ अधिवक्ता श्री हरिश्चन्द्र सुवेदी तथा विद्वान अधिवक्ताहरु श्री पदमबहादुर श्रेष्ठ, श्री पदमबहादुर शाही, श्री राजु फुयाल, श्री विष्णुकुमार थोकर, श्री षटकोण श्रेष्ठ, श्री कृष्णगोपाल अर्याल, श्री युद्ध महर्जन, श्री संजय अधिकारी, श्री भुवनप्रसाद वाग्ले र श्री शुभनराज आचार्यले गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।

यसमा के कसो भएको हो? निवेदन माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो? आदेश जारी हुनु नपर्ने कुनै आधार र कारण भए बाटाका म्यादबाहेक १५ दिनभित्र विपक्षी नं. १ देखि १० र १८ नं. को हकमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत र विपक्षी नं. ११ देखि १७ को हकमा सम्बन्धित प्रदेशको मुख्यन्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत लिखित जवाफ पेश गर्नुहोला भनी यो आदेश, निवेदन र स्थलगत अध्ययनको प्रतिवेदनको प्रतिलिपिसमेत साथै राखी विपक्षीहरुका नाउँमा म्याद सूचना जारी गरी लिखित जवाफ परे वा अवधि व्यतीत भएपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु ।

अन्तरिम आदेश माग गरेको सन्दर्भमा निवेदकहरूले देशको सातवटै प्रदेशका विभिन्न नदीहरूमा हाल भैरहेको नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् तथा अनियन्त्रित दोहनको कारण नदी प्रणाली, जनजीवन र वातावरणमा परिरहेको उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभावको विषयलाई उठाउनु भएको छ। यस अदालतको संवैधानिक इजलासबाट रिट नं. ०७७-WO-००९९ को उत्प्रेषणको निवेदनमा मिति २०७८।३।४ मा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा विदेश निकासी रोक्ने सन्दर्भमा आ.व. २०७८/७९ को बजेट वक्तव्यको बुँदा नं. १९९ कार्यान्वयन नगर्नु, नगराउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी भएको अवस्था छ। देशभित्र विभिन्न नदीमा भैरहेको उत्खनन् सम्बन्धी स्थलगत अध्ययनको प्रतिवेदन रिट निवेदनसाथ संलग्न गरिएको पनि देखिन्छ।

नेपालको संविधानको धारा ३०(१) ले स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरणको हक प्रत्याभूत गर्दै उपधारा (३) ले राष्ट्रको विकास र वातावरणबीच समुचित सन्तुलन कायम हुनुपर्ने कुरामा जोड दिएको र मुलुकले वातावरणीय दीगो विकासको अवधारणालाई आत्मसात गरिरहेको समेत सन्दर्भमा बर्तमानमा भैरहेका उत्खनन्का कार्यहरूलाई व्यवस्थित गर्न, नदीको सतह गहिरो नहुने, किनारा नभत्किने, भूक्षय रोकिने सहितका समुचित विकल्पहरूको बारेमा समेत बृहत छलफल गरी अधि बढ्नु आवश्यक हुन्छ। सही विकल्पहरूको पहिचान हुन सकेमा मात्र वातावरणीय दीगो विकासको अभिष्ट साकार हुन सक्छ। तसर्थ यस विषयमा बनेका नीति, गरिएको अध्ययन र गुरुयोजना वा योजनाहरूसमेत भए सो समेत लिई अन्तरिम आदेशको छलफलको लागि मिति २०७८/०४/२८ गते उपस्थित हुनु र सो मितिसम्म संघीय सरकारले जारी गरेको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन्, बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को दफा १७ को विपरीत कार्य कोही कसैबाट हुन नदिनु भनी सर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४९(२)(ख) बमोजिम अल्पकालीन अन्तरिम आदेश जारी गरिएको छ। विपक्षीहरूलाई सो को जानकारी दिई नियमानुसार छलफलको लागि पेश गर्नुहोला।

न्यायाधीश

इति सम्बन्त २०७८ साल श्रावण महिना १७ गते रोज १ शुभम् -----।

